

Т. О. Драб

студ. II курсу економіко-правового факультету ОНУ імені І.І.Мечникова

спеціальність «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. І. А. Дришлюк

ЩОДО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА У НОВОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ

Принцип – це основне, вихідне положення будь-якої теорії, вчення, науки, керівна ідея, основне правило поведінки та ін. [1, с. 941]. Тому принципи кримінального права можна визначити як фундаментальні, основні засади, керівні ідеї, котрі визначають зміст і спрямованість кримінального права та кримінально-правової політики, як безпосередньо закріплені через норми, спеціально їм присвячені, так і опосередковано зазначені в кримінально-правових нормах і обов'язкові для законодавця, правозастосовних органів і громадян у сфері боротьби зі злочинністю [2, с. 170].

Встановлення принципів кримінального права та визначення ефективних форм їх юридичного вираження у кримінальному законодавстві – це створення інструментів, за допомогою яких може бути вирішена задача з його подальшого вдосконалення. Визнання принципами засадничих положень кримінального права є обов'язковою умовою їх правильного розуміння. Тому дослідження принципів кримінального права та їх нормативного закріплення набуває особливого значення, зважаючи на розпочату підготовку нового кримінального законодавства України.

У чинному Кримінальному кодексі України [3] (далі – КК України) відсутній перелік принципів кримінального права. Немає їхнього нормативного закріплення і у Кримінальних кодексах Грузії, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Естонської Республіки та Республіки Казахстан.

Разом з тим, у кримінальному законодавстві Азербайджану, Armenії, Білорусі, Киргизії, Молдови, Російської Федерації, Таджикистану, Туркменістану та Узбекистану зафіксовані такі принципи кримінального права (кримінального закону) як принцип законності, демократизму, гуманізму, справедливості, рівності громадян перед законом, невідворотності відповідальності, відповідальності за наявності вини, особистої відповідальності, індивідуалізації кримінальної відповідальності і покарання.

Зважаючи на важливе значення принципів (загальних засад) кримінального права як в теоретичному так і в практичному аспектах, потребує вирішення питання про нормативне закріплення в новому кримінальному законодавстві України. Так, М. І. Хавронюк вважає за необхідне закріпити такі принципи кримінального права як принцип законності, рівності громадян перед законом, вини, справедливості, індивідуалізації покарання, особистого характеру кримінальної відповідальності, гуманізму та невідворотності

кримінальної відповідальності [4, с. 8]. О. С. Олійник пропонує таку ієрархію принципів кримінального права: справедливості, законності, верховенства права, юридичної (правової) визначеності, рівності громадян перед законом, гуманізму [5, с. 12–13].

Інше бачення системи принципів кримінального права втілено в проєкті Кримінального кодексу України. На думку його розробників, принципами кримінального закону є: верховенство права, законність, юридична визначеність, рівність перед законом, пропорційність, індивідуальність, гуманізм, однократність, сумлінне виконання міжнародних зобов'язань, забезпечення відповідності принципам Кримінального кодексу України (Книга 1. Розділ 1.2) [6].

На нашу думку, вирішенню питання про систему принципів кримінального права та їх нормативного оформлення в новому КК України передусь роз'язання проблеми співвідношення таких важливих кримінально-правових понять як «принципи кримінального права», «принципи кримінального законодавства» та «принципи кримінальної відповідальності».

Список використаної літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. І. Бусел. Київ : Ірпінь, ВТФ «Перун», 2002. 1428 с.
2. Словник термінів із Загальної частини кримінального права України / Упорядники: С. Ф. Денисов, М. А. Лаврінко. Запоріжжя : КПУ, 2015. 336 с.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
4. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації : автореф. дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2007. 36 с.
5. Олійник О. С. Ієрархія принципів кримінального права України. *Правова позиція*. 2019. № 3 (24). С. 7–13.
6. Проект Робоча група при Президенті представила проект нового Кримінального кодексу. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1600326369> (дата звернення: 04.11.2020).